

JAARRAPPORT 2023
STICHTING LANDSCHAPSBEHEER FRIESLAND
BEETSTERZWAAG

INHOUDSOPGAVE

Blz.

ACCOUNTANTSRAPPORT

1 Opdracht 3

1 **BESTUURSVERSLAG OVER 2023** 4

JAARREKENING

1 Balans per 31 december 2023 11

2 Staat van baten en lasten over 2023 12

3 Kasstroomoverzicht 2023 13

4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 15

5 Toelichting op de balans per 31 december 2023 20

6 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2023 26

7 WNT Verantwoording 31

OVERIGE GEGEVENS

1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 33

BIJLAGEN

1 Projecten 2023 37

2 Nationale Postcode Loterij 39

Stichting Landschapsbeheer Friesland
Commissieweg 15
9244 GB Beetsterzwaag

Referentie: KdV/28000/41001941/2023

Gorredijk, 25 april 2024

Geachte bestuursleden,

1 OPDRACHT

Ingevolge uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2023 van uw onderneming, waarin begrepen de balans met tellingen van € 1.291.727 en de staat van baten en lasten sluitende met een resultaat van € -29.545, gecontroleerd.

Voor de controleverklaring verwijzen wij u naar het hoofdstuk "Overige gegevens" op pagina 33 van dit rapport.

BESTUURSVERSLAG OVER 2023

Algemeen

2023 was een bijzonder jaar voor Landschapsbeheer Friesland, waarin we het 40-jarig bestaan van de stichting hebben gevierd. In 1983 begonnen als kleine organisatie onder de naam Stichting Instandhouding Landschapselementen in Friesland (SILF), die zich samen met vrijwilligers inzette voor het beheer van landschapselementen. SILF was destijds gevestigd in Drachten. Na een stabiele eerste periode is de stichting verhuisd naar de huidige kantoorlocatie in Beetsterzwaag. In 2021 is gekozen voor een model waarin Landschapsbeheer en It Fryske Gea nauw samenwerken onder eenzelfde bestuur en met behoud van eigen identiteit en onafhankelijkheid. Een nieuw begin van de organisatie. We bouwen aan een sterk team dat op inhoud wordt gevraagd en met expertise het verschil maakt.

In 2023 is het team met maar liefst vijf nieuwe medewerkers uitgebreid. Een blik op de toekomst leert ons dat er nog ruimte is voor groei om het werk in 2024 en 2025 te kunnen uitvoeren. Inmiddels staat er een team van 16 vaste medewerkers en werken we met een aantal vaste inhuurkrachten en adviseurs vanuit een flexibele schil. Op deze manier verwachten we invulling te kunnen geven aan de opgaven die de komende jaren op ons af komen.

Naast onze werkzaamheden op het landschappelijk beleidsterrein en de uitwerkingen van de producttaken vanuit de provinciale subsidie, groeit onze orderportefeuille op het gebied van projecten. Het aantal grotere, meerjarige projecten groeit ook. In 2024 werken we aan het nieuwe meerjarenplan 2025-2028 voor de komende vier jaar.

Missie, visie en beleid

Missie

Landschapsbeheer Friesland is dé landschapsorganisatie van Fryslân. We werken aan de kwaliteit van het Friese landschap en behartigen de belangen ervan door behoud, herstel en ontwikkeling na te streven. Participatie van de bevolking en ondernemers vormt het fundament hiervoor.

Visie

Landschapsbeheer Friesland is de vertegenwoordiger van het Friese landschap.

Wij bewaken het cultuurhistorisch erfgoed en verbinden dat met vernieuwing.

We bevorderen de biodiversiteit van landschappen.

Wij monitoren de kwaliteit en signaleren kansen en bedreigingen.

Wij geven het landschap een krachtige stem door bewoners, ondernemers en andere partijen hieraan te verbinden, en de bewustwording van de waarde te vergroten.

Wij willen bewerkstellingen dat het Friese landschap een duurzaam toekomstperspectief krijgt.

Hoe doen we dit?

LBF heeft geen bezit en geen leden, en is daardoor een neutrale partij tussen alle betrokkenen bij landschap en natuur. LBF onderhoudt intensieve contacten met gemeenten en provincie en werkt op projectniveau zeer intensief samen met agrariërs en andere bewoners en gebruikers van het platteland.

In de samenleving leven wensen, ideeën en visies over hoe het verder zou moeten met (de ontwikkeling van) het cultuurlandschap. LBF gaat met de initiatiefnemers om tafel om wanneer dat mogelijk is hier concrete projecten van te maken en te zoeken naar uitvoeringsmogelijkheden. LBF handelt hierbij vanuit de intrinsieke waarde van het cultuurlandschap, waarin aandacht voor biodiversiteit, cultuurhistorie, identiteit en betrokkenheid en participatie van bewoners. Er wordt ingezet op projecten die bijvoorbeeld een bijdrage leveren aan de inzet van agrarisch landschapsbeheer, de biodiversiteit, de beleefbaarheid van het cultuurlandschap en landschapseducatie. Zo blijven we werken aan de toekomst van het cultuurlandschap.

Activiteiten en gerealiseerde prestaties

Landschapsbeheer Friesland heeft haar werkzaamheden ingedeeld in 4 hoofdthema's:

- Agrarisch Cultuurlandschap
- Erfgoed en Cultuurhistorie
- Biodiversiteit en monitoring
- Bewoners en Vrijwilligers

De genoemde programma's komen voort uit het geëvalueerde meerjarenplan, looptijd 2021-2024 en komen overeen met de thema's uit de boekjaarsubsidie van de provincie.

In dit hoofdstuk beschrijven we eerst een aantal in het oog springende activiteiten in het afgelopen jaar, verdeeld over de programma's.

Binnen de boekjaarsubsidie hebben wij bijvoorbeeld gewerkt aan: het monitoren van beheer en beleid op het gebied van ANLb, het voorbereiden van een nieuw programma Waddenlandschap (IKW), het meeschrijven aan het provinciaal programma Landschap, de advisering van particulieren en organisaties over biodiversiteit, etc.

Naast onze activiteiten binnen de boekjaarsubsidie, hebben wij het afgelopen jaar gewerkt aan de volgende, belangrijkste projecten:

- Herstelprojecten Landschap: POP project Herstel Agrarisch Cultuurlandschap Friesland (HACF 19 en HACF 21)
- Uitwerking methodiek Mei It Ferline Foarut (MIFF) en doorontwikkeling voor gehele provincie Fryslân;
- Monitoring beheer en beleid ANLb voor agrarische collectieven;
- Ondersteuning enkele dorpen in vergroening/vergroten van de biodiversiteit;
- Project Beammen foar Elkenien;
- Uitwerking dorpenatlas;
- Educatieproject Noardlike Fryske Walden: takomst foar een uniek Lanskip en de biologiedagen voor kinderen van de lagere school;
- Organisatie van de provinciale boomfeestdag;
- Organisatie diverse landschapsexcursies agrarische collectieven.

Ten opzichte van de nagestreefde doelstellingen voor 2023 (meerjarenplan en begroting 2023), kan worden gezegd dat de beoogde uurinzet voor de boekjaarsubsidie is gehaald.

Bedrijfsvoering - Governance

Landschapsbeheer Friesland is een stichting met een bestuur. In december 2020 is afscheid genomen van het oude bestuur van Landschapsbeheer Friesland. Door de bestuurlijke fusie in 2020 met It Fryske Gea, functioneert het bestuur van It Fryske Gea vanaf 2021 tevens als bestuur van Landschapsbeheer Friesland.

De directeur van landschapsbeheer Friesland is gemachtigd voor bepaalde werkzaamheden binnen een volmacht. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de directeur van Landschapsbeheer Friesland in relatie tot het bestuur zijn vastgelegd in een directiestatuut.

Integriteit

Binnen LBF wordt veel met mensen gewerkt. Zo wordt er bijvoorbeeld samengewerkt met medewerkers, stagiaires, externe contacten en vrijwilligers. Maar ook organiseren we activiteiten waar publiek op af komt. LBF wil een organisatie zijn voor iedereen, waar mensen zich geaccepteerd en welkom voelen, en elkaar met respect behandelen. Bij LBF is geen ruimte voor pesten, discriminatie, seksuele intimidatie en agressie of geweld. Dit houdt automatisch in dat er grenzen zijn voor gedrag. Het is aan onze medewerkers en vrijwilligers om dat uit te dragen, een open sfeer en veilige omgeving te creëren, en daarbij deze grenzen te bewaken. Naast dat we als organisatie willen dat respect de boventoon voert, zijn we vanuit de Arbowet ook verplicht om onze medewerkers, vrijwilligers en derden tegen ongewenst gedrag te beschermen. LBF neemt daarom vier maatregelen om een veilige omgeving te waarborgen:

1. Door een open en positieve sfeer te creëren en door duidelijke afspraken over omgangsvormen te maken wil LBF een veilige omgeving waarborgen. Dit is belangrijk omdat ongewenste omgangsvormen daardoor minder kans krijgen, sneller bespreekbaar zijn en kunnen worden aangepakt als ze toch de kop opsteken.
2. Wij willen medewerkers, vrijwilligers en publiek beschermen tegen ongewenste intimiteiten. Daarom vragen wij aan alle medewerkers en vrijwilligers die met groepen mensen werken om een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) af te geven. Bij het afgeven van deze verklaring wordt nagegaan of men ooit betrokken is geweest bij een (zedes)misdrijf.
3. Daarnaast is deze gedragscode opgesteld. In deze code is vastgelegd waar grenzen liggen in het contact tussen medewerkers, stagiaires, externe contacten, vrijwilligers en publiek.
4. Ondanks preventieve maatregelen kan overschrijdend gedrag toch plaatsvinden. In het meldprotocol staat beschreven hoe je dat aan ons kunt melden en hoe wij hiermee omgaan. Ook is er een vertrouwenspersoon aangesteld.

Jaarlijks wordt bovenstaande protocol intern besproken en geëvalueerd. Er zijn in 2023 geen meldingen in dit kader geregistreerd.

Informatie over financiële beleid en financiële resultaten

Uit de cijfers van 2023 blijkt een negatief resultaat. De baten, lasten en het resultaat wijken af van de begroting. Dit wordt in 2023 grotendeels veroorzaakt door het groeien van de organisatie en het feit dat de nieuwe medewerkers niet direct productief zijn. Ook moeten nieuwe medewerkers ingewerkt worden, wat ook ten koste gaat van de productiviteit. Daarnaast hebben we er bij LBF voor gekozen om te blijven investeren in het kantoor, de werkplekken en ICT. Ook zijn alle vrijwilligers voorzien van een nieuwe werkjas.

Jaarlijks wordt boekjaarsubsidie ontvangen van Provincie Fryslân en wordt een bijdrage van de Nationale Postcode Loterij ontvangen. Dit zijn jaarlijks terugkerende baten. Er zijn ook diverse projecten die jaarlijks terugkomen. Daarnaast zijn er lang- en kortlopende projecten die eenmalig zijn. Op het moment worden drie POP-projecten uitgevoerd, dit zijn meerjarige projecten, waarvan de totaalbedragen beschikt zijn.

De baten komen volledig ten gunste van de doelstelling, minus beheer en administratie. Daarvoor is vanaf 2009 een norm vastgesteld. Deze is als volgt bepaald: de toerekening van de kosten beheer en administratie is gebaseerd op de loonkosten van ondersteunend personeel plus 20% overhead. Jaarlijks levert dit een streefpercentage op van 11,2%.

Kosten beheer en administratie 2023:	€ 150.355
Totale uitvoeringskosten t.b.v. de doelstelling in 2023:	€ 1.828.518
Het bestedingspercentage beheer en administratie in 2023:	8,22%
Het bestedingspercentage beheer en administratie in 2022:	8,83%

Financiële risico's en beheersmaatregelen

Landschapsbeheer Friesland is een stichting die een deel van haar inkomsten (ca 40%) ontvangt uit provinciale boekjaarsubsidie en Nationale Postcodeloterij gelden. Het andere deel (ca. 60%) betreft verworven projecten voor externe opdrachtgevers, maar ook voor de provincie Friesland.

Een spreiding in opdrachtgevers is voor ons een aandachtspunt. De provincie Friesland is onze grootste opdrachtgever, dat vormt een risico.

Ten behoeve van de boekjaarsubsidie is een meerjarenplan vastgesteld met een looptijd van 4 jaar (voor nu 2021-2024). Bij de vaststelling van het meerjarenplan worden afspraken gemaakt over werkzaamheden en prestaties die Landschapsbeheer Friesland hiervoor moet realiseren. Hierop wordt ieder half jaar gemonitord met een ambtelijke vertegenwoordiging van de provincie. Tijdens de monitor worden urenoverzichten en werkzaamheden/prestaties gepresenteerd en toegelicht. Door deze continue afstemming laat Landschapsbeheer Friesland zien dat inzet en realisatie op de juiste manier besteed wordt.

Voor de Nationale Postcodeloterij gelden geldt hetzelfde, alleen hebben wij daarin een grotere mate van vrijheid, aan welke projecten deze gelden besteed worden. Het verwerven en continueren van de bijdrage van Nationale Postcodeloterij (iedere keer voor 5 jaar) wordt door Landschappen NL georganiseerd. Wij zorgen er voor door in onze uitingen steeds de Nationale Postcodeloterij te vermelden.

De externe projecten worden verworven op basis van een offerte met (betalings-)voorwaarden. Door middel van projectmonitoring worden inkomsten en uitgaven zo veel mogelijk op elkaar afgestemd door tijdig te factureren en prognoses te vragen aan projectleiders.

De grotere projecten (o.a. POP), vragen een extra aandacht t.a.v. risicomanagement. Omdat onze organisatie alle uren (intern en inhuur) en uitgaven derden (aannemers, plantmateriaal) moet voorfinancieren, wordt hiervoor gewerkt met liquiditeitsprognoses. Momenten van betalen worden optimaal afgestemd op momenten van facturatie, zodat de onze liquiditeit voldoende blijft om maandelijkse lasten te kunnen blijven betalen.

We werken bij aannemers en kwekers (plantmateriaal) bijvoorbeeld met langere betalingstermijnen (60-90 dagen).

Om onze projectadministratie te optimaliseren, hebben we een nieuwe financieel pakket aangeschaft: Exact Online. Exact is meer gericht op projectadministratie en werkt met prognoses en planning van uren van medewerkers. In 2023 hebben wij de implementatie van Exact verder geoptimaliseerd en afgerond: de projectadministratie is volledig overgegaan, we boeken alle uren in het systeem, facturatie en betalingen vinden in Exact plaats, we werken met de scan- en herkenfunctie en we hebben de controle (4-ogen principe) van betalingen ook via Exact geregeld.

Maandelijks wordt door onze controller een projectlijst geproduceerd waarbij projectleiders inzicht hebben in de stand van zaken van hun projecten.

Onze organisatie professionaliseert zich steeds verder, om risico's uit te sluiten of in te kunnen schatten en op te anticiperen.

Toekomst

De stichting heeft op dit moment al voor nagenoeg geheel 2024 voldoende werkvoorraad. Ook voor de jaren na 2025 zijn we op dit moment programma's aan het uitwerken, welke dan uitgevoerd worden. Gelet op de toenemende aandacht voor het landschap vanuit de overheid, kan redelijkerwijs worden aangenomen dat de werkvoorraad voor de langere termijn zal toenemen of in ieder geval gelijk zal blijven.

Onderstaande begroting is op 22 november 2023 goedgekeurd door het bestuur.

	Resultaat 2023	Begroting 2024
Baten van loterijorganisaties	187.500	187.500
Subsidiebaten	1.310.373	1.261.757
Overige baten	453.589	0
Som der baten	1.951.462	1.449.257
Lasten		
Besteed aan doelstellingen		
Projecten	1.354.601	814.686
Producttaken	473.917	481.571
	1.828.518	1.296.257
Kosten van beheer en administratie		
Personeelslasten	150.355	150.000
Financiële baten en lasten	2.134	3.000

1 BALANS PER 31 DECEMBER 2023

(voor resultaatbestemming)

	31 december 2023	31 december 2022
	€	€
ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa	(1)	
Inventaris	18.150	0
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen	(2)	
Debiteuren	550.481	351.405
Overige vorderingen en overlopende activa	417.345	317.962
	967.826	669.367
Liquide middelen	(3)	
	305.751	198.325
TOTAAL ACTIVA	<u>1.291.727</u>	<u>867.692</u>

	31 december 2023	31 december 2022
	€	€
PASSIVA		
RESERVES EN FONDSSEN (4)		
Continuïteitsreserve	414.941	424.486
Bestemmingsreserves	0	20.000
	<u>414.941</u>	<u>444.486</u>
LANGLOPENDE SCHULDEN (5)		
Overige schulden	<u>30.606</u>	<u>44.712</u>
KORTLOPENDE SCHULDEN (6)		
Aflossingsverplichtingen langlopende schulden	15.000	30.000
Vooruitontvangen subsidies	478.015	57.064
Crediteuren	78.366	96.603
Belastingen en premies sociale verzekeringen	43.131	13.667
Overige schulden en overlopende passiva	231.668	181.160
	<u>846.180</u>	<u>378.494</u>
TOTAAL PASSIVA	<u><u>1.291.727</u></u>	<u><u>867.692</u></u>

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2023

	<u>Realisatie 2023</u>	<u>Begroting 2023</u>	<u>Realisatie 2022</u>
	€	€	€
Baten			
Baten van loterijorganisaties	187.500	187.500	187.500
Subsidiebaten	1.310.373	1.509.491	1.308.923
Overige baten	453.589	-	106.764
Som der baten	<u>1.951.462</u>	<u>1.696.991</u>	<u>1.603.187</u>
Lasten			
Besteed aan de doelstellingen			
Projecten	1.354.601	1.020.891	838.312
Produkt taken	473.917	469.000	520.896
	<u>1.828.518</u>	<u>1.489.891</u>	<u>1.359.208</u>
Kosten van beheer en administratie			
Personeelslasten	150.355	204.100	119.954
Financiële baten en lasten	-2.134	-3.000	-2.852
SALDO	<u>-29.545</u>	<u>-</u>	<u>121.173</u>
Resultaatbestemming			
Continuïteitsreserve	-9.545	-	121.539
Bestemmingsreserves	-20.000	-	-
Bestemmingsfonds	-	-	-366
	<u>-29.545</u>	<u>-</u>	<u>121.173</u>

3 KASSTROOMOVERZICHT 2023

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

	2023	2022
	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Operationeel resultaat	-27.411	124.025
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	3.069	366
Veranderingen in het werkkapitaal:		
Mutatie vorderingen	-298.459	-111.786
Mutatie kortlopende schulden (exclusief kortlopend deel van de langlopende schulden)	482.686	-78.532
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	159.885	-65.927
Betaalde interest	-2.134	-2.852
Kasstroom uit operationele activiteiten	157.751	-68.779
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-21.219	-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Toename overige schulden	894	1.464
Aflossing overige schulden	-30.000	-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-29.106	1.464
Mutatie geldmiddelen	107.426	-67.315

Samenstelling geldmiddelen

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Geldmiddelen per 1 januari	198.325	265.640
Mutatie liquide middelen	107.426	-67.315
Geldmiddelen per 31 december	<u>305.751</u>	<u>198.325</u>

4 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMEEN

Activiteiten

De activiteiten van Stichting Landschapsbeheer Friesland, statutair gevestigd te Beetsterzwaag bestaat voornamelijk uit het werken aan de kwaliteit van het Friese landschap en jagen duurzame ontwikkeling ervan aan. De stichting neemt mensen mee het landschap in, om de unieke waarde ervan te laten zien en beleven. De stichting zet het landschap hoog op de agenda, en lobbyt voor haar idealen. Niet voor de stichting zelf, maar het landschap dat zij koestert. Dat ons nodig heeft om gebruikt, erkend en beschermd te worden.

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Landschapsbeheer Friesland is feitelijk en statutair gevestigd op Commissieweg 15 te Beetsterzwaag en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 41001941.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE JAARREKENING

De jaarrekening is opgesteld volgens de in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving waaronder RJ 650 Fondswervende organisaties.

De jaarrekening is opgemaakt op basis van historische kostprijs. De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders is vermeld, tegen nominale waarde.

Baten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Lasten worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. De vergelijkende cijfers van het voorgaande boekjaar zijn, waar nodig, qua rubricering voor vergelijkingsdoeleinden aangepast. De vergelijkende cijfers van het voorgaande boekjaar zijn ten aanzien van het resultaat en de reserves en fondsen ongewijzigd gebleven.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA**Materiële vaste activa**

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en rekening houdend met eventuele bijzondere waardeverminderingen.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves en fondsen**Continuïteitsreserve**

Een continuïteitsreserve wordt gevormd voor de dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat de fondsenwervende instelling ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. De omvang van de continuïteitsreserve is vastgesteld op circa eenmaal de organisatiekosten van het Fonds. De hoogte van de continuïteitsreserve is binnen de norm van de richtlijn "Reserve Goede Doelen" van het VFI, hetgeen maximaal 1,5 maal kosten werkorganisatie bedragen.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, waarbij de beperking door het bestuur is aangebracht. De aard van de bestemmingsreserves wordt later toegelicht.

Bestemmingsfonds

De bestemmingsfondsen zijn reserveringen waarbij door een derden een beperktere bestedingsmogelijkheid is aangebracht. De aard van het bestemmingsfonds wordt later toegelicht.

Langlopende schulden

De langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en na eerste verwerking tegen geamortiseerde kostprijs. Daar waar geen sprake is van (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en na eerste verwerking tegen geamortiseerde kostprijs. Daar waar geen sprake is van (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen

Het resultaat (saldo) wordt bepaald als het verschil tussen het totaal der baten en het totaal der lasten. Ontvangsten en uitgaven worden in de staat van baten en lasten toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Bij de toerekening wordt een bestendige gedragslijn gevolgd. Dit houdt in dat rekening wordt gehouden met de aan een periode toe te rekenen bedragen die in een andere periode zijn of worden ontvangen, dan wel betaald.

Baten waarvoor een bijzondere bestemming is aangewezen, worden afzonderlijk in de (toelichting op de) staat van baten en lasten verwerkt onder vermelding van de aard van de bestemming; indien deze baten in het verslagjaar niet volledig zijn besteed, worden de nog niet bestede gelden gereserveerd in de desbetreffende bestemmingsreserve(s) respectievelijk Bestemmingsfonds(en). Een onttrekking aan bestemmingsreserve respectievelijk -fonds wordt als besteding (last) verwerkt in de staat van baten en lasten.

Binnen de baten van particulieren is het gehele bedrag opgehaald door donaties en giften.

Indien aan bestemmingsreserve(s) respectievelijk bestemmingsfonds(en) wordt gedoteerd dan wel daaruit wordt geput wordt deze mutatie op de volgende wijze verwerkt: het saldo van de staat van baten en lasten wordt bepaald inclusief het overschot of tekort dat is ontstaan uit hoofde van de baten en lasten met een bijzondere bestemming. Onder de staat van baten en lasten wordt vervolgens een specificatie opgenomen van de verwerking van dit saldo in de onderscheiden posten van het eigen vermogen.

Subsidiebaten

Hieronder wordt verstaan zowel subsidies van gemeenten, provincies als van het rijk.

Baten van loterijorganisaties

Dit betreft zowel reguliere baten als baten die worden ontvangen met de verkoop van loten.

Toegerekende projectkosten

De toegerekende projectkosten bestaan uit direct op het project verantwoorde kosten alsmede aan de projecten toegerekende organisatiekosten op basis van mensuren maal tarief.

Lasten algemeen

De personeelskosten en andere kosten worden toegerekend aan de bestedingen in het kader van de doelstelling, de kosten van werving van baten aan de beheerkosten.

Bestedingen doelstellingen

De bestedingen in het kader van de doelstellingen worden verantwoord in het jaar dat zij zijn toegezegd of, voor zover dit niet bij toezegging het geval is, in het jaar dat de omvang van de verplichting betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorwaardelijke verplichtingen worden verantwoord in het jaar waarin vast komt te staan dat aan de voorwaarden zal worden voldaan.

Afschrijvingen

Immateriële vaste activa inclusief goodwill en materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN HET KASTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2023**ACTIVA****VASTE ACTIVA****1. Materiële vaste activa**

	Inventaris
	€
<i>Boekwaarde per 1 januari</i>	
Aanschafwaarde	13.765
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-13.765
	<u> -</u>
<i>Mutaties</i>	
Investeringen	21.219
Afschrijvingen	-3.069
	<u> 18.150</u>
<i>Boekwaarde per 31 december</i>	
Aanschafwaarde	34.984
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-16.834
	<u> 18.150</u>

Afschrijvingspercentages

Inventaris 20

De stichting bezit naast de geactiveerde activa ook over activa die volledig is afgeschreven. De verzekerde waarde van de totale inventaris en goederen bedraagt € 310.000.

VLOTTENDE ACTIVA**2. Vorderingen**

	31 dec 2023	31 dec 2022
	€	€
Debiteuren		
Debiteuren	550.481	351.405

De post debiteuren bestaat uit reguliere debiteuren en debiteuren van subsidies en bijdragen. In 2023 was het aandeel subsidies en bijdragen onder debiteuren € 550.304 (2022: € 344.778).

Een voorziening voor vermoedelijke oninbaarheid wordt niet noodzakelijk geacht.

Overige vorderingen en overlopende activa

Overige vorderingen	416.279	310.107
Overlopende activa	1.066	7.855
	<u>417.345</u>	<u>317.962</u>

Overige vorderingen

Projectbijdragen	416.279	305.202
Overige vorderingen	0	4.905
	<u>416.279</u>	<u>310.107</u>

	31 dec 2023	31 dec 2022
	€	€
3. Liquide middelen		
Betaalrekening .474	305.368	197.776
Spaarrekening .859	65	136
Kas	318	413
	<u>305.751</u>	<u>198.325</u>

PASSIVA**4. RESERVES EN FONDSSEN**

Continuïteitsreserve	414.941	424.486
Bestemmingsreserves	0	20.000
	<u>414.941</u>	<u>444.486</u>

	2023	2022
	€	€
Continuïteitsreserve		
Stand per 1 januari	424.486	288.899
Resultaatbestemming	-9.545	121.539
Overige mutaties	0	14.048
Stand per 31 december	<u>414.941</u>	<u>424.486</u>

Deze reserve dient ter dekking van risico's in de bedrijfsvoering, continuïteit van projecten en het opvangen van tegenvallers in projecten. Hiermee moeten dekkingsproblemen kunnen worden opgevangen in een of meer projecten, of een kwartaal overbruggen in loon- en bijkomende kosten in projecten.

	31 dec 2023	31 dec 2022
	€	€
Bestemmingsreserves		
Bestemmingsreserve personeel	0	20.000
	2023	2022
	€	€
<i>Bestemmingsreserve personeel</i>		
Stand per 1 januari	20.000	20.000
	20.000	20.000
Resultaatbestemming	-20.000	0
Stand per 31 december	0	20.000

5. LANGLOPENDE SCHULDEN

	31 dec 2023	31 dec 2022
	€	€
Overige schulden		
Lening It Fryske Gea	30.606	44.712
	2023	2022
	€	€
<i>Lening It Fryske Gea</i>		
Stand per 1 januari	74.712	73.248
Bijgeschreven rente	894	1.464
Aflossing	-30.000	0
Stand per 31 december	45.606	74.712
Aflossingsverplichting komend boekjaar	-15.000	-30.000
Langlopend deel per 31 december	30.606	44.712

De rentevergoeding bedraagt 2%. Aflossing bedraagt € 15.000 per jaar.
Er zijn geen zekerheden gesteld.

6. KORTLOPENDE SCHULDEN

	31 dec 2023	31 dec 2022
	€	€
<i>Aflossingsverplichtingen langlopende schulden</i>		
Onderhandse leningen	15.000	30.000
<i>Crediteuren</i>		
Crediteuren	78.366	96.603
<i>Belastingen en premies sociale verzekeringen</i>		
Loonheffing	22.752	50
Pensioenen	20.379	13.617
	43.131	13.667
<i>Overige schulden en overlopende passiva</i>		
Overige schulden	107.551	65.043
Overlopende passiva	124.117	116.117
	231.668	181.160
<i>Overige schulden</i>		
Verplichting vakantiegeld/vakantiedagen	79.120	50.975
Nog te betalen kosten	28.431	14.068
	107.551	65.043
<i>Overlopende passiva</i>		
Accountantskosten	18.000	25.000
Nog te betalen projectkosten	106.117	91.117
	124.117	116.117

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN VERPLICHTINGEN

Meerjarige financiële verplichtingen

Huur

Voor de huur van het kantoorpand is een overeenkomst afgesloten voor vijf jaar. De overeenkomst heeft een resterende duur van 42 termijnen. Derhalve heeft de totale verplichting een omvang van van € 116.016 waarvan € 33.148 als kortlopend wordt aangemerkt.

Voor de huur van de werkplaats is een overeenkomst afgesloten van één jaar. De overeenkomst heeft een resterende duur van 6 termijnen met een totale verplichting van € 6.468 welke geheel als kortlopend wordt aangemerkt.

Leasing

Voor de lease van twee printers is een overeenkomst afgesloten voor zes jaar. De overeenkomst heeft een resterende duur van 49 termijnen met een totale verplichting van € 76.440 waarvan € 18.720 als kortlopend wordt aangemerkt.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2023

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Baten van loterijorganisaties			
Bijdragen uit nationale loterijen	187.500	187.500	187.500
Subsidiebatens			
Provincie bijdrage	481.571	469.000	463.800
Subsidies van overheden	828.802	1.040.491	845.123
	<u>1.310.373</u>	<u>1.509.491</u>	<u>1.308.923</u>

Toelichting Boekjaarsubsidie

LBF ontvangt reeds jaren boekjaarsubsidie van de Provincie Fryslân. Over de periode 2021-2024 heeft LBF een meerjarenplan ingediend over drie verschillende thema's: Klimaat en Landschap, Biodiversiteit en Erfgoed & Cultuurhistorie. Dit is toegekend in 2020 waarbij LBF jaarlijks een bedrag krijgt van € 463.800 welke jaarlijks geïndexeerd wordt. Het bedrag van € 263.800 komt rechtstreeks van Provincie Fryslân. €200.000 ontvangt LBF via It Fryske Gea (onderdeel Landschap vanuit boekjaarsubsidie van IFG). In 2022 zijn de thema's in samenspraak met de provincie en IFG bijgesteld naar vier thema's voor de jaren 2023 en 2024. De verdeling over de thema's in euro's is per januari 2023 als volgt (excl. indexatie):

Thema	Uren	Jaarbedrag
Agrarisch Cultuurlandschap en gebiedsontwikkeling	1.410	€ 159.502
Biodiversiteit & Monitoring	1.100	€ 124.434
Erfgoed & Cultuurhistorie	700	€ 79.185
Educatie & Vrijwilligers	890	€ 100.679
Totaal	4.100	€ 463.800

Na 2024 wordt afgerekend op basis van werkelijke kosten. In 2024 wordt opnieuw een meerjarenplan opgesteld voor de periode 2025-2028, welke ingediend wordt voor oktober 2024.

Overige baten

Overige baten	<u>453.589</u>	<u>-</u>	<u>106.764</u>
---------------	----------------	----------	----------------

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Personeelslasten			
Lonen en salarissen	111.824	164.100	91.177
Sociale lasten	21.414	23.500	16.463
Pensioenlasten	17.117	16.500	12.314
	<u>150.355</u>	<u>204.100</u>	<u>119.954</u>
Lonen en salarissen			
Bruto lonen	726.587	645.000	537.597
Loonkosten extern	20.267	55.000	52.645
Ontvangen ziekengelduitkeringen	-2.964	-	-69.837
Ontvangen/betaalde WAO-uitkering	-24.971	-22.900	-22.241
	<u>718.919</u>	<u>677.100</u>	<u>498.164</u>
Doorbelast t.b.v. projecten en produkt taken	-607.095	-513.000	-406.987
	<u>111.824</u>	<u>164.100</u>	<u>91.177</u>
Sociale lasten			
Sociale lasten	111.325	115.000	86.261
Doorbelast t.b.v. projecten en produkt taken	-89.911	-91.500	-69.798
	<u>21.414</u>	<u>23.500</u>	<u>16.463</u>
Pensioenlasten			
Pensioenlasten	87.857	80.000	64.520
Doorbelast t.b.v. projecten en produkt taken	-70.740	-63.500	-52.206
	<u>17.117</u>	<u>16.500</u>	<u>12.314</u>
Personeelsleden			
Bij de stichting waren in 2023 gemiddeld 11 personeelsleden werkzaam, berekend op fulltimebasis.			
Afschrijvingen materiële vaste activa			
Inventaris	3.069	-	366
	<u>3.069</u>	<u>-</u>	<u>366</u>
Doorbelaste afschrijvingen	-3.069	-	-366
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Overige bedrijfslasten			
Overige personeelslasten	68.394	61.441	36.019
Huisvestingslasten	84.870	75.950	62.909
Communicatie	19.451	15.000	6.878
Algemene lasten	132.199	140.500	112.125
Bureau- en organisatiekosten	54.300	55.000	49.422
Basisactiviteiten vrijwilligerswerk	13.982	5.000	6.436
Doorbelaste organisatie kosten	-373.196	-352.891	-273.789
	-	-	-
Overige personeelslasten			
Kantinekosten	5.063	5.000	3.704
Opleidingskosten	3.188	7.500	2.102
Reiskosten woon-werkverkeer	20.061	15.000	10.975
Arbodienst	1.760	1.750	1.252
Personeelsactiviteiten	261	1.000	1.394
Vergoedingen CAO Bos en Natuur	1.061	9.691	714
Personeelsverzekeringen	28.184	20.000	15.108
Overige personeelslasten	8.816	1.500	770
	68.394	61.441	36.019
Huisvestingslasten			
Huur onroerend goed	45.910	45.000	47.780
Gas, water en elektra	22.258	25.200	9.635
Zakelijke lasten	1.068	2.500	988
Overige vaste lasten onroerende zaak	1.371	1.750	1.562
Schoonmaakkosten	12.537	500	8.614
Overige huisvestingslasten	7.330	1.000	913
Doorbelaste huisvestingslasten	-5.604	-	-6.583
	84.870	75.950	62.909

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Communicatie			
Uitvoering communicatieplan	9.851	5.000	3.654
Kosten PR/Marketing/Communicatie	9.600	10.000	3.224
	<u>19.451</u>	<u>15.000</u>	<u>6.878</u>
Algemene lasten			
Bureaunkosten	32.722	50.000	33.266
Accountantslasten	35.221	35.000	27.197
Automatiseringskosten	28.179	15.000	14.141
Verzekeringen	1.553	3.000	1.315
Reis- en verblijfkosten personeel (staf)	16.901	10.000	7.625
Vakkennisbeheer	3.818	5.000	3.263
Werkplaatsbeheer en machinepark	13.735	15.000	23.385
Overige organisatiekosten	70	7.500	1.933
	<u>132.199</u>	<u>140.500</u>	<u>112.125</u>
Bureau- en organisatiekosten			
Investering samenwerkingsverband LandschappenNL	<u>54.300</u>	<u>55.000</u>	<u>49.422</u>
Basisactiviteiten vrijwilligerswerk			
Basisactiviteiten	<u>13.982</u>	<u>5.000</u>	<u>6.436</u>
Doorbelaste organisatie kosten			
Doorbelaste kosten naar projecten en product taken	<u>-373.196</u>	<u>-352.891</u>	<u>-273.789</u>

J.G. Vlietstra

H.J. Dommerholt

P.A.T. Jelsma

A.J. Kolhoff

D. Mous-Slof

M. van Harten - de Wilde

M. Ferwerda

7 WNT VERANTWOORDING

WNT-verantwoording 2023 Stichting Landschapsbeheer Friesland

De WNT is van toepassing op Stichting Landschapsbeheer Friesland. Het voor Stichting Landschapsbeheer Friesland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000 (Algemeen bezoldigingsmaximum).

De directeur en de bestuursleden worden als topfunctionarissen beschouwd.

Directie

Gegevens 2023	
bedragen x € 1	W.K. Bouma
Functiegegevens	
Aanvang en einde functievervulling in 2023	Directeur 01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	94.107
Beloningen betaalbaar op termijn	14.292
<i>Subtotaal</i>	<i>108.399</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t
Bezoldiging	108.399
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2022	
bedragen x € 1	W.K. Bouma
Functiegegevens	
Aanvang en einde functievervulling in 2022	Directeur 01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	88.029
Beloningen betaalbaar op termijn	12.476
<i>Subtotaal</i>	<i>100.505</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000
Bezoldiging	100.505

Bestuur

Gegevens 2023	
NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
J. G. Vlietstra	Voorzitter
J. van der Meer – Kooistra	Vice-Voorzitter (afgetreden in 2023)
H.J. Dommerholt	Secretaris
P.A.T. Jelsma	Penningmeester
M. Ferwerda	Lid (nieuw in 2023, per 30-05-2023)
A.J. Kolhoff	Lid
D. Mous	Lid
M. van Harten - de Wilde	Lid

Leden van het bestuur zijn vrijwilligers, hebben geen dienstverband en doen hun werkzaamheden onbezoldigd.

Toelichting:

J. van der Meer – Kooistra is in 2023 uit het bestuur getreden. Een nieuwe vice-voorzitter is officieel nog niet benoemd. Dit zal in 2024 plaatsvinden, echter staat J. van der Meer - Kooistra nog wel ingeschreven bij de KVK.

M. de koe is in 2022 reeds uit het bestuur getreden als penningmeester en heeft zijn taken overgedragen aan P.A.T. Jelsma (Dit conform notulen 15 en 23 juni 2022), echter staat M. de Koe nog wel ingeschreven bij de KVK.

OVERIGE GEGEVENS**1 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT**

Aan: het bestuur van Stichting Landschapsbeheer Friesland statutair gevestigd te Beetsterzwaag

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023**Ons oordeel**

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2023 van Stichting Landschapsbeheer Friesland te Beetsterzwaag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Landschapsbeheer Friesland per 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 voor fondsenwervende organisaties en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Deze jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. de staat van baten en lasten over 2023, en
3. de toelichting, met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Landschapsbeheer Friesland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VIO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijving door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening**Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening**

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 voor fondsenwervende organisaties en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften, de onafhankelijkheidseisen en het Controleprotocol WNT. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaaf zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Gorredijk, 25 april 2024

VAN DER VEEN & KROMHOUT

R.A. Noordhuis RA

1 PROJECTEN 2023

Projectnr	Project	Salarissen	Bijkomende toonkosten	Project- uitvoeringskosten	Totale haten/lasten	NPL	POP	Provincie	Gemeenten	Overig
2017.006	HVLDD	8.663	3.713	10.217	22.593	22.593				
2017.009	Nachtuinen	77	33	-	110					110
2018.002	Erflannen	137	59	-	195	195				
2019.007	Natuurlijk Ferskaat - Achium / Oosterbierum	2.611	1.119	-	3.730					3.730
2019.010	Peinder Mieden Monitoring	6.283	2.693	4.084	13.059				13.059	
2019.013	Educatie Noardlike Fryske Walden	20.118	8.622	-	28.740	14.019				14.721
2019.017	Centrale As	9.895	4.241	3.121	17.256			17.256		
2020.001	HAC-F	20.950	8.978	380.341	410.269		410.269			
2020.004	Natuurlijk Ferskaat - Vlinderdorpen Burgwerd / Vrouwenparochi	1.209	518	1.802	3.529	537				2.993
2020.017	DYG - Oelinde	4.162	1.784	-	5.946					5.946
2020.018	DYG - De Wjigen/Smalle EE en Bultenstvalleat	1.463	627	216	2.300	258				2.047
2021.003	Boerehiem NIL Veengreide	178	76	2.330	2.584					2.584
2021.013	HAC-F 2021	92.084	39.465	183.936	315.485		315.485			
2021.014	Handboek Landschappen van Nederland	1.691	725	-	2.415	2.415				-
2021.018	Mei it fertline foarút	301	129	-	430					430
2021.021	Dorpsbossen Appelscha	818	351	-	1.169			1.169		
2022.002	Regiodeal ZO-FRL - Kansentaart	119	51	-	170	170				
2022.003	NME Natuurj - Knotwilgen	1.041	446	-	1.488	1.488				-
2022.007	ELAN Open Akker - Monitoring 2022	1.297	556	-	1.853	1.599				254
2022.008	AND Open Akker - Monitoring 2022	341	146	-	488	476				11
2022.010	Plant voor met Kenning	1.077	462	-	1.539	266				1.273
2022.016	Impuls project NP Driente-Friese Wold	1.110	476	10.536	12.121	1.050				12.121
2022.018	Stroomopwaarts Zuidoost-Friesland	147	63	840	1.050					
2022.021	Actieplan Groene Vrijwilligers	5.198	2.228	1.210	8.635	1.050		8.635		
2022.022	Van Akker naar Bakker	3.042	1.304	-	4.345					4.345
2022.024	Monitoring Ptinglumer Gulden Halsband 2022	1.448	620	-	2.068					2.068
2022.026	Scholoproject Mar en Klif	2.746	1.177	-	3.923	3.923				-
2022.027	MIFF Ooststellingerweirf	11.114	4.763	12.463	28.341					28.341
2022.028	LESA Fochteloeveen	5.918	2.536	-	8.454					8.454
2022.029	NPNS Aide Feanen	11.905	5.102	-	17.008					17.008
2022.030	Beammen foar Elkemien	73.805	31.631	37.523	142.959	4.844				12.164
2022.032	Boeren tussen Boomwallen	5.514	2.363	-	7.877	3.602				139.356
2022.033	Fries Bomenloket	1.555	667	-	2.222			2.222		7.877
2022.034	Snoeicursus Q1-2023	-	-	2.372	2.372	212				2.160
2023.002	LAP - Landbouwadvisepool Fryslân 2023	1.850	797	-	2.658	553				2.105
2023.003	Hooi stambriegade 2023	15.138	6.488	1.569	23.194	12.025				11.169
2023.004	Biotoepbinding Ringstang 2023	3.093	1.326	-	4.419	4.419				-
2023.005	Cursuswerk 2023	7.071	3.031	8.421	18.523	13.003				5.520
2023.006	Bekhofschans (alleen kosten boeken)	-	-	2.989	2.989					2.989
2023.007	SLOK - Standaard werkzaamheden 2023	14.836	6.358	-	21.194					21.194
2023.008	Landschapscoördinatie GLB Noardlike Fryske Walden 2023	2.491	1.068	-	3.559					3.559
2023.009	Landschapscoördinatie ANLB ELAN 2023	3.976	1.704	120	5.799	120				5.679
2023.010	Lezing en praktikkard Aeres VMBO feb-2023	154	66	-	200					200
2023.011	MAC inventarisatie 2023	6.796	2.913	-	9.709	9.709				
2023.012	Soroptimisten 2023	735	315	1.097	2.147	537				1.610
2023.013	Broedvogelmonitoring 2023	9.027	3.869	29	12.926					12.926
2023.014	AND - GIS Advies 2023 + 2024	85	37	-	122					122
2023.015	IKW - Uitvoeringsprogramma Cultuurlandschappen Waddengebied	16.048	6.878	-	22.926					22.926
2023.016	Viermuismonitoring en habitiatkenmerken 2023	7.361	3.155	-	10.516					10.516
2023.017	Natuurwerkdag 2023 - Landschappen NL	9.884	4.236	1.967	16.087	16.087				

2023.018	Scholenproject i.s.m. NME Natuurj 2023-2026	12.010	5.147	2.090	19.248	8.407				10.841
2023.020	Collectief It Lege Midden 2023	648	278	-	926					926
2023.021	AND Monitoring broedvogels 2023	1.058	453	-	1.511					1.511
2023.022	ELAN Monitoring broedvogels en wintertellingen akkers 2023	2.660	1.140	-	3.801					3.801
2023.023	Koedijk Monitoring vogels en insecten 2023	3.617	1.550	-	5.168					5.168
2023.024	Monitoring Halsband & Zurichroord 23+24	6.535	2.801	-	9.336	1.867				7.469
2023.026	Veldwerk habitatenkenmerken ELAN 2023	4.249	1.821	-	6.069	2.319				3.750
2023.029	ELAN insecten 2023	4.438	1.902	-	6.339	134				6.205
2023.030	AND insecten 2023	3.157	1.363	-	4.509	253				4.256
2023.033	Ontwikkeling werkmethode landschapstypen	2.221	952	-	3.173	2.358				3.173
2023.035	Autochtoon plantmateriaal Stinzenflora biotoop	2.597	1.113	2.147	5.858					3.500
2023.036	Natuurvriendelijke oever Oosterbierum	1.341	575	-	1.916					1.916
2023.038	Ondersteuning Broed	1.176	504	-	1.680					1.680
2023.039	Singelaanleg Smalte Ee / de Wylgen	3.165	1.357	12.901	17.422			17.422		
2023.040	Verfgoening AZC Drachten	1.673	717	-	2.390			2.390		
2023.041	Initiatieven (5x) Ooststellingwerf	4.353	1.865	3.129	9.347					9.347
2023.042	Noordigraf - Storymap en vrijwilligerscursus	1.264	542	-	1.806	1.806				-
2023.043	Historische Atlas Zuidoost-Friesland	4.547	1.949	-	6.496	1.496				5.000
2023.044	DorpsAtlas Provincie Fryslân	19.473	8.346	-	27.819	10.000		17.619		
2023.045	Visie Eendenkooien (IFG)	853	366	-	1.219					1.219
2023.047	Samenwerking Kenink 2023 + 2024	5.830	2.489	-	8.329					8.329
2023.049	Ondersteuning biodiversiteitsherstel gem Smalt & Fryske M	389	145	-	484			484		
2023.051	Symposium Landschapsbiodiversiteit	-	-	2.749	2.749	2.749				824
2023.052	Lezingen en presentaties 2023	577	247	-	824					3.637
2023.053	Cursus Gastheren van het Landschap	2.546	1.091	-	3.637					
2023.000	Projectresultaten afkomstig uit eerdere boekjaren				24.601					24.601
2023.000	Projectresultaten 2023				7.064					7.064
Totalen		486.898	208.670	690.197	1.417.410	122.894	748.346	47.100	33.356	465.714

2 NATIONALE POSTCODE LOTERIJ

Postcode Loterij - bestedingsvoorstellen 2023

Projectvoorstellen	Projectnummer	totaal
		2023
Organisatiekosten		€ 5.411
Ondersteunende werkzaamheden		€ 3.547
Basisactiviteiten vrijwilligerswerk		€ 13.982
Werkplaatsbeheer		€ 33.510
Websitebeheer		€ 8.156
Natuurwerkdag		€ 16.087
Hoogstambrigade		€ 12.025
	subtotaal	€ 92.718
Educatieproject Noardlike Fryske Wâlden	2019.013	€ 14.019
Diverse cursussen		€ 13.215
Dorpsatlas Provinsje Fryslân	2023.044	€ 10.000
MAC inventarisatie 2023	2023.011	€ 9.709
Scholenproject (biologiedagen)		€ 8.407
NPNS Alde Feanen	2022.029	€ 4.844
Biotoopverbinding Ringslang 2023	2023.004	€ 4.419
Scholenproject Mar en Klif	2022.026	€ 3.923
Beammen foar Elkenien	2022.030	€ 3.602
Symposium Landschapsbiodiversiteit	2023.051	€ 2.749
Handboek Landschappen van Nederland	2021.014	€ 2.415
Autochtoon plantmateriaal Stinzenflora biotoop	2023.035	€ 2.358
Veldwerk habitatkenmerken ELAN 2023	2023.026	€ 2.319
Monitoring Halsband & Zuricheroord 23+24	2023.024	€ 1.867
Noordergraf - Storymap en vrijwilligerscursus	2023.042	€ 1.808
ELAN Open Akker - Monitoring 2022	2022.007	€ 1.599
Historische Atlas Zuidoost-Friesland	2023.043	€ 1.496
NME Naturij - Knotwilgen	2022.003	€ 1.488
Stroomopwaarts Zuidoost-Friesland	2022.018	€ 1.050
LAP - Landbouwadvispool Fryslân 2023	2023.002	€ 553
Soroptimisten 2023	2023.012	€ 537
Natuerlik Ferskaat - Vlinderdorpen Burgwerd / Vrouwenparochi	2020.004	€ 537
AND Open Akker - Monitoring 2022	2022.008	€ 476
Plant voor met Kening	2022.010	€ 266
DYG - De Wilgen/Smalle EE en Buitenstvallaat	2020.018	€ 258
AND insecten 2023	2023.030	€ 253
Erplannen	2018.002	€ 195
Regiodeal ZO-FRL - Kansenkaart	2022.002	€ 170
ELAN insecten 2023	2023.029	€ 134
Landschapscoördinatie ANLB ELAN	2015.011	€ 120
	totaal	€ 187.500